

KONSPEKT LEKCJI JĘZYKA POLSKIEGO

Temat: Nasz współczesny język.

Konspekt może być wykorzystany na lekcjach w szkole podstawowej, jak i ponadpodstawowej.

Cele lekcji

a) ogólny:

- uświadomienie uczniom ich zasobu leksykalnego oraz jakości wypowiedzi ustnych i pisemnych

b) szczegółowe (uczeń):

- określa słabe i mocne strony współczesnej polszczyzny oraz wynikające z nich szanse i zagrożenia
- podaje sposoby wzbogacania własnego zasobu leksykalnego
- stosuje w wypowiedzeniach odpowiednie zwroty grzecznościowe
- wzbogaca podane wypowiedzenia słowne i ikonograficzne
- poprawia teksty zawierające wulgaryzmy, kolokwializmy, nieuzasadnione zapożyczenia, uproszczenia wyrazowe oraz inne błędy
- korzysta ze słowników, gromadząc słownictwo
- podaje znaczenie wyrazu, grupuje wyrazy pokrewne, bliskoznaczne

Cel w języku ucznia – po lekcji potrafię:

- w wypowiedzi zastosować odpowiednie słownictwo, np. synonimy, zwroty grzecznościowe
- poprawić wskazane błędy językowe

NACOBZU (do zadania domowego):

- potrafię poprawić przynajmniej trzy różne typy błędów popełnionych w ostatnim wypracowaniu

Metody i formy pracy:

- technika „flesz”, analiza SWOT, metoda zajęć praktycznych
- praca indywidualna i grupowa

Środki dydaktyczne i materiały pomocnicze:

- schemat do analizy SWOT, tabelki, schemat metaplanu (zadanie domowe)
- karta pracy

I. Faza wstępna

1. „Rozgrzewka intelektualna” – uczniowie (**techniką „flesz”**) podają skojarzenia do wyrazu *język*. Wszystkie wyrazy nauczyciel zapisuje na tablicy, a następnie uzupełnia listę o kolejne skojarzenia. Uczniowie przyporządkowują podane wyrazy odpowiednim hasłom w tabeli, którą każdy otrzymuje, uzupełnia i wkleja do zeszytu.

Lista skojarzeń:

mowa, jezor, krasomówstwo, języczek, językoznawca, leksyka, słownik, słownictwo, językowy, kod, przejęzyczyć się

Tabela do uzupełnienia (dwie ostatnie rubryki uczniowie muszą uzupełnić sami, wykorzystując własny zasób leksykalny oraz wybrany słownik).

wyrazy pokrewne	wyrazy bliskoznaczne	przysłowia z wyrazem <i>język</i>	zwroty z wyrazem <i>język</i>
		np. <i>Bardziej boli od języka niż od miecza.</i>	np. <i>trzymać język za zębami</i>

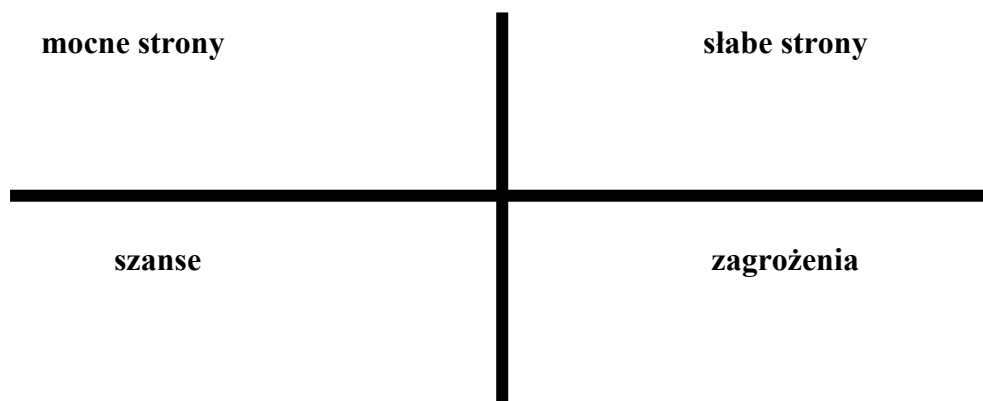
2. Wyjaśnienie motta lekcji:

I bardzo myślą się ci, którzy sądzą, że języka ojczystego, wyszedłszy z lat dziecińczych, nie trzeba się uczyć. (Ignacy Włodek)

3. Podanie tematu lekcji.

II. Faza realizacyjna

4. Uczniowie ustalają w grupach, jakie są słabe i mocne strony współczesnej polszczyzny, określają szanse i zagrożenia wynikające ze wskazanych wad i zalet. (**analiza SWOT**)

5. Wskazane zagrożenia są podstawą określenia, jakie warunki muszą być spełnione, by porozumienie między Polakami było udane. W tym celu wykonują ćwiczenia zamieszczone w **karcie pracy**:

- Pierwsze zadanie związane jest z tzw. **inteligencją językową**, która pomaga precyzyjnie formułować swoje myśli, a jej rozwijanie ćwiczy pamięć, wzbogaca słownictwo, wpływa na łatwość skojarzeń i swobodę wypowiedzi. **Jak wzbogacać swoje słownictwo?**

Pojawiły się nowe formy przekazu: Internet, e-mail, sms. Powodują one:

- nagromadzenie różnych błędów
- ubóstwo słownikowe (częste powtarzanie wyrazów)
- niechęć do wyrażania słowami uczuć (funkcjonowanie emotikon)
- skłonność do posługiwania się wyrazami pochodzenia angielskiego i zapisu fonetycznego.

Może to doprowadzić do zaniku kultury języka (jego poprawności) oraz nieumiejętności werbalizacji przeżyć. **Jak temu zapobiec?**

Zadanie dotyczy także tzw. **kiczu językowego**, czyli naśladowania innych tekstów, ich upraszczania, wulgaryzowania, a także niepotrzebnego nagromadzenia utartych środków językowych, licznych powtórzeń, niepoprawnych zwrotów językowych.

- Drugie zadanie dotyczy „powrotu do łask” **zwrotów grzecznościowych**.

- Trzecie zadanie związane jest z zagrożeniem nadużywania zapożyczeń wyrazów z języków obcych. **Jakie zapożyczenia pojawiają się w naszym języku? Czy są konieczne?**

- Czwarte i piąte zadanie związane jest ze **stylizacją językową** oraz **poprawnością językową**.

* Uczniowie pracują indywidualnie, nauczyciel poprzedza każde zadanie krótkim wprowadzeniem.

III. Faza końcowa

6. W podsumowaniu pracy uczniowie winni dojść do wniosku, że

- Człowieka charakteryzuje język, którym mówi.
- Język wciąż się zmienia, ale należy pamiętać o poprawnym posługiwaniu się nim.

7. Zadanie domowe: Oceń swoje kompetencje językowe. Uzupełnij schemat **metaplanu**, odwołując się do przykładów z życia codziennego.

WNIOSKI ZALEŻNE ODE MNIE (co zrobię, by wzbogacić swoje wypowiedzi?)

KARTA PRACY

Zadanie 1.: Stale wzbogacaj swój zasób słownictwa! Unikaj kolokwializmów, wulgaryzmów!

- a) Zredaguj listę sposobów wzbogacania swojego słownictwa.
.....
.....
.....
.....
- b) Wskazany tekst piosenki disco polo popraw tak, by uniknąć niepotrzebnych powtórzeń, uproszczeń wyrazowych i wzbogacić go o sensowne treści.
Szukaj tego, co jest naj. .....
Kochaj jak ja, ...
Kochaj jak ja, ...
Na na na na na na... .....
- c) Pojawiły się nowe formy przekazu: Internet, e-mail, sms. Zawierają one wiele różnych błędów i powodują zubażanie języka (np. liczne powtórzenia). Pamiętaj, że oceniają cię na podstawie tego, co i jak piszesz.
Przereďaguj podane zdania. Popraw błędy, zastosuj język oficjalny.
Tera machne se szamanko skoro taki guloń jestem, ze nic nie czają klimy. Ide hetać bo flota potrzebna, a ty zalegaj. 3m się
.....
.....
- d) Zastąp użyte w wypowiedziach wulgaryzmy łagodniejszymi określeniami.
To preparat na syfki. .....
Niektórzy olewają szkołę. .....
Dałem mu w mordę. .....
- e) Użytkownicy Internetu stworzyli dla swoich potrzeb tzw. **emotikony**, czyli znaki symbolizujące stan uczuciowy piszącego. Pamiętaj jednak o słowach, dopisz właściwe określenia do wskazanych znaków
Np.: :-) uśmiech - jestem bardzo zadowolona, szczęśliwa
-** dwa całusy - .....
-((głęboki smutek - .....
>:-(gniew - .....
- f) Wymieniając w wyrazach jedną głoskę, „zmięń” rośliny w zwierzęta: *mak, perz, łoza, cis, rydz, soja.*
.....

Zadanie 2.: Stosuj zwroty grzecznościowe!

- a) Dobierz odpowiednie powitania lub pożegnania do wymienionych osób.
Szczęść Boże! kolega
Cześć! nauczyciel
Czołem! osoba duchowna
Do widzenia! harcerz
- b) Ułóż zwroty grzecznościowe, wyrażające:
- powitanie Ministra Kultury - .....
- przedstawienie się sławnemu naukowcowi - .....
- c) Czy potrafisz przeproszać? Dopisz zakończenie tekstu przeprosin, dostosowując treść do właściwego adresata wypowiedzi.
Daruj, nie chciałem.....
Przepraszam, nie wiedziałem, że.....
Wybacz, że.....

- d) Zredaguj dwuzdaniowe podziękowanie rodzicom za trud włożony w Twoje wychowanie.

.....
 .....

Zadanie 3.: Nie nadużywaj zapożyczeń!

- a) Nieuzasadnione zapożyczenia zastąp ich polskimi odpowiednikami.

Interesowała się trendami w modzie. .....
Pożyczyłem od kolegi drajwery. .....
Deklinuj ten rzeczownik. .....

- b) Przeredaguj wypowiedź tak, aby uniknąć nagromadzonych obcych słów.

Wow! Na party u Eve było extra towarzystwo. Nawet Mark zmienił swój image. Okazał się cool i trendy.

- c) Inwazja angielszczyzny! Uzupełnij wyjaśnienie wyrazu *sponsoring* według podanego niżej wzoru.

Numer jeden – „Proszek Ariel to numer jeden w Europie”. Reklama telewizyjna upowszechniła rodzimą kalkę angielskiego *number one*. Po polsku napisalibyśmy, że „Ariel jest najlepszy w Europie”.

Sponsoring - .....

Zadanie 4.: Nie stosuj określeń gwarowych w oficjalnej wypowiedzi!

- a) Do podanych sformułowań potocznych dopisz ich oficjalne odpowiedniki.

trzaskać dziobem - .....
palnąć mównicę - .....
dzieńdoberek - .....

- b) Wskazane nieuzasadnione uproszczenia, skróty wyrazowe z języka potocznego zastąp poprawnymi formami wyrazowymi.

net - ..... *no* - .....
komp - ..... *spoko* - .....
cze - ..... *nara* - .....

- d) Podane niżej synonimy wpisz w odpowiednie rubryki, uwzględniając zabarwienie wyrazu.

- *mężczyzna, facet, gościu, chłop, gospodarz, pan domu*
 - *panna, dziewczyna, młódka, koza, dziewczoja, dziewica,*

neutralne	mężczyzna	dziewczyna
potoczne		
młodzieżowe		
literackie		

Zadanie 5.: Unikaj błędów językowych!

- a) Podkreśl poprawne formy gramatyczne.

Rozegrano kilka meczy. *Rozegrano kilka meczów.*
Nie ma kilku uczniów. *Nie ma kilku uczeni.*
Nienawidzę ją. *Nienawidzę jej.*

- b) Popraw wskazane błędy językowe.

- błędy wyrazowe
chłopiec wabił się... - ..... *podstarzałe samoloty* - .....
 - błędy słowotwórcze
sierocość - ..... *wyłanczać* - .....
 - błędy frazeologiczne
Jesteś trzecim kołem u wozu - .....
Przeczytałem książkę do deski - .....
 - błędy składniowe
Każdy ma inne zalety lub wady - .....
Przy biurku siedział Marek i Jan - .....